«APĂRĂTORUL LEGEI» ŞI TIPOGRAFIA NAŢIONALĂ — de Mihai Eminescu [23 iunie 1876]

În nr. 39 al Apărătorului legei un”contribuabil comunal”, voind a da o idee cum s-au risipit şi se risipesc banii contribuabililor, spune că fostul primar d. Gane, patronând Tipografia naţională, la care este asociat, i-a dat toate imprimatele câte emanau de la autoritate fără formă legală de licitaţiune şi cu preţuri binecuvântate de D-zeu, şi că un

tipograf evreu, d. Goldner – revoltat desigur de această precedare a primăriei – şi-au permis a o ruga ca să nu mai patroneze esclusiv Tipografia naţională. Înesactităţile de detaliu ale „contribuabilului” le vom reflecta una câte una, dar mai întâi premitem oarecari date istorice, spre a caracteriza interesul ce poate să-l aibă numitul tipograf pentru averea publică.

D-l Goldner este acela care, pe calea protegiuirei personale şi fără licitaţie, a răpit pe la anul 1862 publicitatea oficială din mână bătrînului Gheorghi Asachi, o publicitate care a fost creaţia acestui om venerabil. Sub teascurile tipografiei sale au trecut cărţile scolastice şi literatura aproape întreagă a unei însemnate epoce de dezvoltare naţională. De-atunci şi până astăzi stă închis institutul tipo-litografic în care a apărut cea dentâi foaie românească; încât cu drept cuvânt esclamă biograful:”Sic annorum labor quinquaginta remuneratur”.

Venim la condiţiile băneşti sub cari Tipografia naţională lucrează pentru autorităţile ţărei. Iată câteva exemple:

1) În anul 1871, d. Goldner tipăreşte budgetul comunei în 300 exemplare cu 400 lei; în anii următori, Tipografia naţională îl tipăreşte cu 70 lei coala, adică cu 300 – 350 lei.

2) În anul 1874, d. Goldner tipăreşte lucrările percepţiei cu 5000 lei (în 1875, d. Codrescu cu 2600 lei), în 1876 Tipografia naţională cu 1900 lei.

3) Inserţiunile se plăteau la d. Goldner cu 33 bani şirul, la Tipografia naţională, cu 15 bani;

4) Foaia oficială costă astăzi numai 12 lei pe an; ”Progresul” d-lui Goldner costă 35 lei 25 bani şi ni se pare că este oarecare deosebire între o foaie care conţine, pe lângă materialul oficial, încă pe atâta neoficial şi ”Progresul” care nu conţinea nimic alta decât publicaţii judecătoreşti.

C-un cuvânt, toate lucrările mai însemnate Tipografia naţională le-a luat asupră – şi prin licitaţie şi mai ieftin decât ilustrul industriaş evreu.

Venim la placardele primăriei, căci pe acestea le înţelege „contribuabilul” prin imprimate. Constatăm deci că totdeauna pân – acuma aceste reproduceri pentru afişare ale publicaţiilor din foaie au apărut în oficina foii oficiale – totdeauna – va să zică şi în vremea când d-nul Goldner edita acea foaie. Atunci să fi cerut licitaţia. Apoi ele s-au tipărit întotdeauna cu preţuri fixate de primărie şi desigur că cele date Tipografiei naţionale sunt cele mai mici.

Apoi faptul despre care”contribuabilul” au auzit”şoptindu – se la primărie” este asemenea neexat. Nu este adevărat că secretariul a retipărit Raportul consiliului de higienă, ci numai capitolul asupra mişcărei populaţiei. Tipografia putea să renunţe uşor la câştig, pentru că asociaţii sunt aşa de călduroşi amici ai coreligionarilor d-lui Goldner încât înşişi au dorit răspândirea cât se poate de mare a acestor date.

Cât despre preţul minim de 149 lei, oferit de Tipografia naţională pentru tipărirea bugetului comunal, se cunoaşte că e un preţ de concurenţă, cu care nu i-ar da mâna tipografiei ca să tipărească orice lucrare. El a fost oferit numai pentru ca d. Goldner să nu poată lua lucrarea.

Căci cunoaştem foarte bine ieftinătatea aparentă a concurenţei jidoveşti. Ieftin la început, până ce se ruinează industriaşul, român, scump şi rău în urmă, când evreul a ajuns a stăpâni terenul economic. „Contribuabilul” ar trebui să ‘nveţe puţină economie politică, ca să poată pricepe legile concurenţei şi să cunoască elementele cari concurg la formarea unui preţ. Preţul conţine cheltuie[li]le producerei, plus un escedent care să facă cu putinţă reproducerea. E evident că minimul preţ de 149 l[ei] nu reprezintă nici măcar producerea lucrărei şi că tipografia pierde momentan, numai ca să respingă agresiunea economică a concurentului evreu, care

desigur că după ce ar vedea că Tipografia naţională nu mai este în stare de a concura, ar dicta autorităţilor preţurile sale şi ar cere din nou pentru tipărirea lucrărilor percepţiei 5000 1. n. şi pentru şirul înserţiunei 33 bani.

Dar chiar dacă această tipografie n-ar fi lucrat cu mult mai ieftin decât d. Goldner, totuşi o autoritate românească trebuia s-o prefere şi să facă pentru ai săi ceea ce evreii fac pentru ai lor. Ei conspiră în sinagogă în contra creştinilor. Acolo se fixează preţurile, când concurenţa din partea creştinilor e nimicită şi când se simt ei stăpâni pe vrun teren economic. Acolo se hotărăşte moartea economică a meseriaşului român, la autoritatea ocultă a statului în stat, în comitetele ascunse ale alianţei universale. Dar când Tipografia naţională lucrează constant mai ieftin decât cea evreiască – nici atunci autorităţile româneşti să nu-i deie imprimatele lor?

Cât despre patronarea ce se face prin Apărătorul legei industriei evreieşti, o lăsăm la apreciaţia partidului naţional liberal, atât de bogat în cuvinte împotriva evreilor.

MIHAI EMINESCU
OPERA POLITICA
1870 – 1877
ALBINA, FAMILIA, FEDERATIUNEA, CONVORBIRI LITERARE, CURIERUL DE IASI
EDIŢIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S
EDIŢIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE
Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC
Editura Academiei RSR, 1980
Pag. 46

Mihai-Eminescu.Ro